

Mark- och miljödomstolen

Till Miljödepartementet via
m.remissvar@regeringskansliet.se
(kopia m.naturmiljoenheten@regerings-
kansliet.se)

Remiss av Artskyddsutredningens betänkande SOU 2021:51 Skydd av arter - vårt gemensamma ansvar (M2021/01219)

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, lämnar följande synpunkter med anledning av utredningens förslag.

Övergripande synpunkter

Inledningsvis vill domstolen framhålla att den ser positivt på att det har gjorts en översyn av artskyddsförordningen och att man har tagit ett samlat grepp om artskyddsrelaterade frågor. Den kartläggning som Artskyddsutredningen har gjort är gedigen och det arbete som har lagts ned är omfattande. Domstolen ser även positivt på de förtydliganden avseende gränsdragningen mellan Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens ansvarsområden som utredningen har gjort.

Utredningstiden har varit lite drygt ett år, vilket får anses vara en förhållandevis kort tid för en utredning av den här omfattningen. Den knappa tiden är också något som enligt domstolens uppfattning i viss utsträckning återspeglas i de förslag som utredningen har lagt fram och på de möjligheter som funnits för experterna i utredningen att närmare analysera det framlagda materialet. Omfattningen av det remitterade materialet gör också att domstolen har haft begränsade möjligheter att närmare överväga samtliga de ställningstaganden och förslag som utredningen presenterat.

De nationella fridlysningsreglerna förs in i 8 kap. miljöbalken

Domstolen ställer sig positiv till utredningens förslag om att fridlysningsreglerna ska flyttas från förordningsnivå till lag, samtidigt som flexibiliteten bibehålls när det gäller utpekandet av skyddade arter. Domstolen ser också positivt på förslagen vad avser de nationella fridlysningsarna och att utredningen särskiljer genomförandet av fågel- och livsmiljödirektivet samt att implementeringen av direktiven har setts över. Domstolen vill samtidigt understryka att det, trots utredningens förslag, fortfarande är svårt att överblicka bestämmelserna och systematiken. Det kommer, särskilt i ljuset av EU-domstolens avgörande *Skydda skogen*, inte att bli enklare att göra bedömningar i de enskilda fallen och det har inte förtydligats hur utredningen exempelvis ser på frågorna om förbudens räckvidd och om när artskyddsdispens kan ges i praktiskt förekommande situationer. Det är viktigt att ledning i den här typen av frågor, så långt som möjligt, kan hämtas i förarbeten och inte enbart lämnas till rättstillämpningen. Tydliga förarbeten som bl.a. ger exempel på hur föreslagna bestämmelser är avsedda att tolkas, ger en mer enhetlig tillämpning och underlättar både för verksamhetsutövare och domstol samt bidrar till en effektiv prövning. Domstolen efterlyser därför vägledande uttalanden i nu nämnda delar.

Utredningen har föreslagit att en ny bestämmelse införs i 8 kap. 7 § miljöbalken. Enligt bestämmelsen ska varje länsstyrelse besluta om att anta ett så kallat livsmiljöunderlag för länet. Domstolen noterar att det i utredningen saknas närmare bestämmelser och vägledande uttalanden i fråga om vad ett sådant underlag ska innehålla. Domstolen konstaterar också att arbetet med att ta fram livsmiljöunderlagen och hålla dessa uppdaterade förutsätter att tillräckliga resurser tillförs länsstyrelserna för detta ändamål.

I övrigt kan anmärkas att lagstiftningstekniken att använda siffror i kombination med bokstäver för flera av de föreslagna paragraferna, inte bör användas när ett nytt 8 kap. ersätter det gamla.

Ny bestämmelse i 12 kap. 6 b § miljöbalken

Bestämmelsen ger regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, en mycket vidsträckt rätt att föreskriva *hur* samråd enligt 6 § ska ske.

Systematiken i 12 kap. miljöbalken kan enligt domstolens uppfattning ifrågasättas, då ett motsvarande tillägg istället borde kunna göras i nuvarande 12 kap. 6 § miljöbalken.

Ideella organisationers klagorätt (16 kap. 13 § miljöbalken)

Domstolen anser att bestämmelsen bör ändras så att den i alla delar uppfyller Århuskonventionens krav om vilka beslut som ska omfattas av rätten att överklaga, liksom konventionens bestämmelse om icke-diskriminering, och stämmer överens med gällande rättspraxis avseende miljöorganisationers klagorätt. Det är anmärkningsvärt att en sådan översyn av 16 kap. 13 § miljöbalken inte redan har gjorts.

De straffrättsliga förbuden förs in i 29 kap. miljöbalken

Det måste ställas höga krav på förutsägbarhet och tydlighet vid utformningen av straffbestämmelser. Domstolen konstaterar att de förslag som utredningen lämnat, vilka ska syfta till att skapa tydlighet, i stor utsträckning är svåröverskådliga och därutöver innehåller flera fel och felaktiga hänvisningar. Inte heller följer förslagen den systematik som i övrigt finns i straffrättslig lagstiftning (se exempelvis förslaget till 29 kap. 2 m §). Mot bakgrund av detta anser domstolen att det, med förslagets nuvarande utformning, inte är möjligt att göra någon närmare bedömning av förslagen och dess konsekvenser. Domstolen är av uppfattningen att förslaget i denna del måste ses över och omarbetas i sin helhet.

En ny möjlighet till ersättning införs (31 kap. 4 § 8 miljöbalken)

Bestämmelsen är, i dess föreslagna utformning, svår att förstå. *Pågående markanvändning avsevärt försvåras* är en lokution som används både i bestämmelsens första mening samt i förslaget till ny punkt 8. Enligt domstolen bör bestämmelsens utformning därför ses över och förtydligas.

Konsekvensbedömningar

I konsekvensbedömningen såvitt avser ändringarna i 29 kap. miljöbalken anges bland annat att det kommer bli enklare att lagföra artskyddsrelaterad brottslighet. Genom de föreslagna ändringarna införs även nya brottsrubriceringar. Domstolen noterar emellertid att det helt saknas en konsekvensbedömning beträffande

de konsekvenser som utredningens förslag kommer att ha för domstolarnas verksamhet.

Även i övriga delar saknas konsekvensbedömningar i förhållande till domstolarnas verksamhet. Detta trots att exempelvis ökade resurser tillförs för artskyddstillsyn och en ny ersättningsbestämmelse föreslås. Förslagen kan förväntas innebära att domstolarna får en ökad måltillströmning och att prövningens omfattning utökas. Sammantaget kan förslagen förväntas få betydande konsekvenser för domstolarna, vilka behöver analyseras närmare och beaktas i resurshänseende.

Detta yttrande har avgetts av Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, i sammansättningen chefsrådmännen Elisabet Wass Löfstedt och Åsa Marklund Andersson, tekniska rådet Giesela Köthnig och tingsfiskalen Kine Karlstedt Ek.

Elisabet Wass Löfstedt

Åsa Marklund Andersson

Giesela Köthnig

Kine Karlstedt Ek